

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2024. március 15.
(OR. en)

7753/24

Intézményközi referenciaszám:
2023/0373(COD)

ENV 299
MI 302
IND 155
CONSOM 108
COMPET 323
MARE 7
PECHE 114
RECH 125
SAN 164
ENT 65
ECOFIN 309
CODEC 804

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a Tanács
Biz. dok. sz.:	14248/23 + ADD 1 - COM(2023) 645 final
Tárgy:	Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a műanyag pellet környezetbe jutásának a mikroműanyag-szennyezés csökkentése érdekében történő megelőzéséről – Irányadó vita

1. A Bizottság 2023. október 16-án benyújtotta a műanyag pellet környezetbe jutásának a mikroműanyag-szennyezés csökkentése érdekében történő megelőzéséről szóló rendeletjavaslatot¹. A műanyag pellet környezetbe jutása a nem szándékos mikroműanyag-szennyezés egyik fő forrása.

¹ 14248/23 + ADD 1 – COM(2023) 645 final.

2. A Bizottság a környezetvédelmi munkacsoport 2024. február 14-i ülésén terjesztette elő a jogalkotási javaslatot és az azt kísérő hatásvizsgálatot. A tagállamok első visszajelzéseit követően az elnökség felkérte a delegációkat, hogy tegyenek további észrevételeket a javaslattal kapcsolatos munkához való iránymutatásul. A javaslattal kapcsolatos további előrelépés elősegítése érdekében azonban három kérdéshez a Tanács politikai iránymutatására lenne szükség.
 3. A Tanács (Környezetvédelem) soron következő, 2024. március 25-i ülésén folytatandó vita strukturálása céljából az elnökség elkészítette az e feljegyzés mellékletében foglalt háttéranyagot és a minisztereknek szóló kérdéseket.
-

Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a műanyag pellet környezetbe jutásának a mikroműanyag-szennyezés csökkentése érdekében történő megelőzéséről

– Elnökségi háttéranyag és kérdések a miniszterek számára –

A műanyagok körforgásos gazdaságban betöltött szerepével kapcsolatos 2018-as uniós stratégiában a Bizottság elismerte, hogy a mikroműanyagok kockázatot jelentenek a környezetre és potenciálisan az emberi egészségre, valamint innovatív megoldásokat szorgalmaz a mikroműanyag-szennyezés különböző forrásaira irányulóan. 2019-ben a Bizottság tudományos főtanácsadói testülete is elismerte a mikroműanyag-szennyezésben rejlő potenciális kockázatokat, és elővigyázatossági intézkedéseket szorgalmazott. A Bizottság a körforgásos gazdaságra vonatkozó 2020-as cselekvési tervben elkötelezte magát az iránt, hogy a termékekhez szándékosan hozzáadott mikroműanyagok korlátozása és a mikroműanyagok nem szándékos kibocsátásának kezelése révén küzdjön a mikroműanyagok környezetben való jelenléte ellen. A szennyezőanyag-mentességi 2021-es cselekvési tervben a Bizottság azt javasolta, hogy az EU 2030-ra 30%-kal csökkentse a mikroműanyagoknak a környezetbe történő (szándékos és nem szándékos) kibocsátást.

A Bizottság 2023. szeptember 25-én rendeletet¹ fogadott el a termékekhez szándékosan hozzáadott mikroműanyagok korlátozásáról. A Bizottság 2023. október 16-án benyújtotta a műanyag pellet környezetbe jutásának megelőzéséről szóló rendeletjavaslatot. A műanyag pellet környezetbe jutása a nem szándékos mikroműanyag-szennyezés egyik fő forrása.

A műanyag pellet az összes műanyag gyártásához használt ipari nyersanyag. A műanyag ipari nyersanyagok különböző formákban jelennek meg, többek között pelletként, pehelyként, porként és folyékony formában. Ezeket együttesen „műanyagpellet-alapanyagoknak” nevezik. A javaslatban a „pellet” gyűjtőfogalom szerepel. A jelenleg alkalmazott kezelési gyakorlatok az ellátási lánc valamennyi szakaszában – különösen a gyártás, a feldolgozás (szűz vagy újrahasznosított), a szállítás és egyéb logisztikai műveletek, az újrafeldolgozás és a hulladékgazdálkodási műveletek során – a pellet környezetbe jutásához vezet. Miután a műanyag pellet a környezetbe került, szinte lehetetlen befogni. Ezenkívül a műanyag pellet a szél- és vízáramokon keresztül könnyen szétterjed nagy távolságokra.

¹ C(2023) 6419 final.

A műanyag pellet környezetbe jutása káros hatást gyakorol a környezetre, az éghajlatra, potenciálisan az emberi egészségre és a gazdaságra (pl. a halászatra, a mezőgazdaságra és a turizmusra). Becslések szerint 2019-ben az Unióban 52 140 és 184 290 tonna közötti mennyiségű pellet jutott a környezetbe. Ez évente 2100–7300, pellettel megrakott tehergépjárműnek felel meg. A környezetbe jutó műanyag pellet az összes nem szándékos mikroműanyag-kibocsátás harmadik számú forrása.

A javaslat révén várhatóan akár 74%-kal csökkenhet a pellet környezetbe jutása. A műanyag pellet környezetbe jutásának – és ezáltal káros hatásainak – a csökkentése mellett az EU egészére kiterjedő közös intézkedések várhatóan szintén elősegítik Unió-szerte az egyenlő versenyfeltételek megteremtését a gazdasági szereplők számára.

A javaslat a gazdasági szereplők által az ellátási lánc egészében végrehajtandó intézkedéseket, valamint jelentéstételi és megfelelési rendszert irányoz elő.

A gazdasági szereplők által végrehajtandó intézkedések

A műanyag pellet környezetbe jutása nagyrészt a tudatosság hiányából és a nem megfelelő kezelési gyakorlatokból fakad, ezért gyors intézkedésekkel nagymértékben csökkenthető. A Bizottság annak biztosítását javasolja, hogy az Unióban évente öt tonnát meghaladó mennyiségű műanyag pellet kezelésében részt vevő valamennyi gazdasági szereplő, valamint az Unióban műanyag pelletet szállító valamennyi uniós és nem uniós fuvarozó megtegye a szükséges intézkedéseket a következő fontossági sorrendben: a pellet kiszóródásának elkerülését célzó megelőzés; a kiszóródott pellet elhatárolása annak biztosítása érdekében, hogy ne szennyezze a környezetet; valamint végső lehetőségként a kiszóródást vagy a környezetbe jutást követő összegyűjtés. Az intézkedések a javaslat I. és III. mellékletében szerepelnek. Az élenjárók már végrehajtják ezeket az intézkedéseket. Az illetékes nemzeti hatóságok felhatalmazást kapnak arra, hogy előírják további vagy ezektől eltérő intézkedések végrehajtását.

Jelentéstételi és megfelelési rendszer

Az illetékes nemzeti hatóságok központi szerepet töltenek be a megfelelési rendszer tekintetében, mivel kockázatalapú megközelítést követő környezetvédelmi ellenőrzéseket és egyéb ellenőrzési intézkedéseket kell végezniük. Emellett a nagyobb gazdasági szereplőknek – annak érdekében, hogy segítsék az illetékes nemzeti hatóságokat a megfelelés ellenőrzésében – független harmadik fél által kiállított megfelelőségi tanúsítványt kell beszerezniük. A kisebb gazdasági szereplőktől – terheik csökkentése érdekében – nem várják el a harmadik fél által kiállított tanúsítvány beszerzését, hanem ehelyett a megfelelőségüket tanúsító önbevallást kell benyújtaniuk. A tanúsítványokról és az önbevallásokról egyaránt értesíteni kell az illetékes hatóságokat. A Bizottság emellett harmonizált módszertant irányoz elő a műanyag pellet környezetbe jutásának becslésére.

Tengeri szállítás

A javaslat hatálya nem terjed ki a műanyag pelletnek a tengeri szállításából fakadó környezetbe jutására. Bár a véletlen, tengeri környezetbe jutás csak időnként fordul elő, de hirtelen és jelentős negatív hatást fejt ki a helyi ökoszisztémákra és az érintett közösségekre, amint azt a pellettel kapcsolatos, a spanyol és francia partoknál nemrégiben bekövetkezett események is mutatják. A Nemzetközi Tengerészeti Szervezetben (IMO) megbeszélések zajlanak a műanyag pellet szállításával kapcsolatos környezeti kockázatok önkéntes és kötelező intézkedések révén történő csökkentéséről a következő három aspektus tekintetében: szállítási információk, minőségi csomagolás és biztonságos elhelyezés. Ugyanakkor az IMO keretében zajló megbeszélések rövid távon várhatóan nem vezetnek majd kötelező intézkedésekhez.

Kérdések a miniszterek számára

- 1. Tekintettel a javaslat által megvalósítani kívánt célkitűzésekre, Ön szerint megfelelőek a javasolt intézkedések?*
- 2. Ön hogyan értékeli a javaslatot a különböző köz- és magánszférabeli szereplőkre ruházott – többek között a megfelelés ellenőrzésével kapcsolatos – felelősség vonatkozásában?*
- 3. Tekintettel az IMO keretében zajló megbeszélések jelenlegi állására, bele kellene-e foglalni a rendeletjavaslatba a tengeri szállításra vonatkozó intézkedéseket is?*